

Dopina txirrindularitzan

Amaierarik gabeko gurpil zorua

Alberto Contadorren gernuan aurkitutako klenbuterolak zaplaztekoa eman dio jada nahikoa kolpatua zegoen txirrindularitzaren sinesgarritasunari. 1998az geroztik, dopinaren aurka borrokan ari diren erakundeek ez dute gainbehera geratzerik izan.

JON TORNER

FRANTZIAKO TOURRAREN aurtengo edizioan, 198 txirrindularien 664 odol eta gernu lagin analizatu zituzten antolatzaileek, hiru analisi buruko, gutxi gorabehera; etapa irabazle eta talde-buruei gehiago. Jerga ofizialean esaten den moduan, “kontrako analisi” bakarra atze-man zuten. Salbuespen susmagarri hori, ordea, Alberto Contador da, denboraldiko

lasterketarik entzutetsuena hirugarrenez irabazi duen txirrindulari espainiarra. Ziklismo-ari geratzen zitzaion sinesgarritasun apurra berriro zartatua, hamaikagarrenez.

Pasa den irailean, TVE telebista kateak kazetari bat bidali zuen Espainiako Itzulira, hiru astez dopinaren inguruko albisteei arrastoa jarraitzeko. “Noraino helduko gara?”.

Alberto Contadorren gernua UCI eta Dopinaren Aurkako Nazioarteko Agentzia ari dira aztertzen. Eurek esango dute aurkitutako substantziak nahikoa froga diren prozesu zigortzailea abiatzeko.

1998an, Festina auzian inplikatu zituzten Richard Virenque txirrindularia, Willy Voet masajista eta Bruno Rousell zuzendaria (goiko irudian). Ezkerrean, Tom Simpson ziklista ingelesa bihotzekoak jota hil zen lekua. 1967an hil zen, Frantziako Mont Ventoux mendian gora. Hiru anfetamina poto aurkitu zituzten bere maillotean. Hurrengo orrian, Manolo Saiz ONCEko zuzendaria, 2006ko Puerto Operazio entzutetsuan nahastutako pertsonetako bat.

Bere izena ezkutuan gorde nahi duen nazioarteko epaile eta lasterketa antolatzailearen galdera nori zuzendurik dagoen badakigu. “Ez duzu uste komunikabideek zeresan handia dutela? Kirol emaitzak ia aipatu ere ez, eta dopin kasuak lau haizetara zabaltzeko prest daude beti”. Bere izena ez jartzeko eskatu badigu, ez da izan ziklismoaren zutabeak darraziko dituen sekretu mingarriak kontatuko dizkigulako, “nazkaturik” dagoelako baizik: “Ez dut nire izena dopin hitzaren alboan ikusi nahi, asper-asper eginda nago”. Ez gara sobera tematu, ez baita gure asmoa bazterrar

nahastea, txirrindularitza dagoen egoerara nola heldu den jakiteko zertzelada batzuk ematea baizik, dopinak zipriztindutako albisteetako siglen atzean zein erakunde dauden azaltzea, egiaztatzerik ez ditugun datu eta hipotesiak, zurrumurru eta frogatu gabeko akusazioak errepide bazterrean utziaz. Xabier Usabiaga ETBko kazetariak azaldu digun moduan, sarearen egitura ulertzea ez da guk uste genuen bezain zaila.

Klenbuterola (2010)

Alberto Contadorren auziak bolo-bolo zabaldu du animaliak elikatzeke erabil daitekeen anabolizatzailearen izena —Europar debekaturik dagoena—. Frantziako Tourreko bigarren atsedean egunean, pasa den uztailaren 21ean, Contadorri txiza-analisiak egin zizkionten, ohiko bilakatu diren dopinaren aurkako kontroletako batean. Bi substantzia susmagarri zeuden haren gernuan: 5 pikogramo (0,000000000005 gramo) klenbuterol eta diftalatoa, odola gordetzeko plastikozko zorrotek daukaten substantzia ez-debekatua. Poltsa horiek, ordea, legez kanpoko odol autotransfusioetan erabili ohi dira.

Contadorren gernua Nazioarteko Txirrindularitza Batasuneko (UCI) eta Dopinaren Aurkako Nazioarteko Agentziako (WADA-AMA) zientzialariak ari dira aztertzen. Euren esango dute aurkitutako substantziak prozesu zigortzailea abiatzeko nahikoa frogaren ala ez. Erantzuna baiezkota bada, Espainiako Txirrindularitza Federazioak (RFEC) zigortuko du Contador, egoki ikusten badu behintzat. Dena den, federazioak hartutako erabakiare-

kin bat ez badatoz, AMAk, UCik eta Contadorrek berak Kirola Epaitzeko Auzitegira (TAS-CAS) jo ahal izango dute (ikus hurrengo orriko koadroa). Erreportaje hau ixteko unean, nobedaderik ez zegoen oraindik.

Festina auzia (1998)

Hamabi urte egin behar ditugu atzera, 1998ra, dopinaren aurkako gaur egungo gurutzadaren abiapuntua markatu zuten gertaerak ezagutzeko.

Tourra hasteko egun bat besterik ez zen falta. Frantzia eta Belgika arteko mugan, antza *txi-bataxo* bat medio, poliziek Willy Woet Festina taldeko masajista geratu zuten. Autoan 200 EPO anpulu zera-matzen, hazteko hormonak eta dozenaka testosterona kaxa. Artean, oraindik antzeman ezinezko produktua zen EPO edo eritropoyetina izeneko substantzia: odolean globulu gorriak artifizialki sortzen ditu, haren oxigenazioa hobetu eta errendimendu eta erreku-perazioa hobekitzeko. Galdeketa, Woet-

Pasaporte Biologikoa 2008an jarri zuten abian UCik: txirrindulariei analisiak egiten zaizkie, euren grafikoetan azal daitezkeen balore aldaketa handiak kontrolatzeko

ek Festina taldeko goi-karguak nahasi zituen aferan. Bruno Rousell kirol zuzendariak bere taldeko ziklistak dopatu egiten zirela aitortu zuen, eta Tourrak lasterketatik kanpo laga zituen. Poliziek galdekatu zituztenen, ia denek berretsi zuten zuzendariaren bertsioa.

Galdekatu soilik ez. Jendarmeez hainbat txirrindulari, mediku, masajista eta zuzendari atxilotu zituen, autobus eta hotelak miatu, euren mugimendu oro zelatu... eta ez bakarrik Festinako-enak. Hariari tiraka hasi eta beste talde batzuetako kideak ere lokaztuta zeudela deskubritu zuten.

Protesta moduan, jendarmeen jazarpen itogarri eta gehiegizko disuasio-neurriek bultzatuta, Tourra lehiatzen ari ziren talde espainiar guztiek (ONCE, Banesto, Kelme eta Vitalicio) eta Riso Scotti eta Saeco italiarrek lasterketa utzi zuten, antolatzaile, epaile, taldeetako zuzendari eta txirrindularien arteko eztabaida antzuen ondoren. Txirrindularien bozeramailea Bjarne Riis zen,

lagunekin euskaraz

interneten ere bai!

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz**.

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

Contador fitxatu berri duen taldeko (Saxo Bank) zuzendaria. Danimarkarrak ez zuen protestekin bat egin, baina duela hiru urte, 1993tik 1998ra bitartean dopatu egin zela aitortu zuen. Bestalde, Espainiako taldeak lasterketa uzteko konbentzitu zituen Manolo Saiz ONCEko zuzendaria izan zen, 2006ko Puerto Operazioan nahastutako pertsonetako bat.

1998an gertatutakoak EPO-aren eta oro har dopinaren aurkako kontrol zorrotzagoen beharra jarri zuen agerian, eta horri erantzuteko sortu zen urtebete geroago Dopinaren aurkako Nazioarteko Agentzia (WADA-AMA). Bada gehiago, ordea. Elkarrizketatu dugun lasterketa antolatzaileak esan digun moduan, Festina auziak txirrindularien artean oraindik suma daitekeen batasun eza azaleratu zuen: “Borroka 1998an galdu zuten ziklistek”. Orduz geroztik, burua altxatzeko imintzioa egin duen bakoitzean, txirrindularitzak eskandalu baten kokotekoa jaso du. Sonatuen, ziurrenik, Puerto Operazioa izan da.

Puerto Operazioa (2006-)

2006ko maiatzaren 22an, Guardia Zibilak Manolo Saiz atxilotu zuen Madrilén, kafetegit batetik ateratzean. Atzeman zutenean,

Filosofia kontua da. Erori izan dira futbolariak zelai erdian, bihotzekoak jota, eta inork ez du galderarik egiten. Zer pasako litzateke ziklistak balira?

ONCEren lekukoa hartu zuen Liberty Seguros taldeko arduradun nagusiak 60.000 euro zeramatzan maletatxo batean, eta debekatutako substantzia betetako poltsa isotermiko bat. Hurrengo egunean askatu zuten, bai bera, bai agindupean zituen txirrindularietako batzuk Eufemiano Fuentes medikuaren bezeroak zirela aitortu ostean. Hainbat diziplinatako dozenaka kirolari daude dopin sare erraldoi horretan inplikaturik. “Daude” diogu, operazioa itxi gabe dagoelako oraindik.

Horietako batzuk, nahiz eta kalteak pairatu, errudun deklaratu gabe erretiratu dira. Unai eta Aitor Osa eta Joseba Beloki txirrindulariak, adibidez, Fuentesen sareko bezero gisa identifikatu zituen Guardia Zibilak, baina Espainiako Justiziak ez zituen zigortu: Antonio Serrano epaileak osasun publikoaren aurkako ustezko delitu batean zentratu zuen ikerketa. Dopinaren azpijokoa ez zuen ikertu, 2006ko azarora arte ez zelako delitu Espainian. Osasun publikoaren aurkako delituri ez zegoela ebatzita, kasua artxibatu eta inputatuak absolbitu zituen; auzia ahozko epailetaren zain geratu zen. Txirrindulariek normaltasunez lehiatzen jarrai zezaketen, inolako delitu penaltan inputaturik ez egoteaz gain, epaileak uko egin

Contador auzia. Erakunde bakoitzaren egitekoa

Organo gorena TAS da, eta haren azpian daude gainerako guztiak, UCI eta AMA batetik, eta herrialde bakoitzeko erakundeak bestetik: federazioak, komite olinpikoak... Kirola Epaitzeko Auzitegia (TAS): Contador ez du organo judizial batek epaituko. Kirol munduko ika-mikak, bide penaltetik doazenak salbu, justizia arruntetik at geratzen dira. Bide propio horretan, kirol diziplina edozein izanik ere, mailarik altuenean TAS dago. Nazioz gaindiko erakunde autonomo eta independentea da.

- Nazioarteko Txirrindularitza Batasuna (UCI): Hark jakinarazi dizkio Contadorri Tourrean egindako analisien emaitzak. Espediente zigortzailea irekitzea dagokio, Espainiako Txirrindularitza Federazioaren (RFEC) esku uzteko.

- Dopinaren Aurkako Nazioarteko Agentzia (WADA-AMA): Fundazio independente gisa sortua, edozein prozesu zigortzailek Dopinaren aurkako Nazioarteko Kodea betetzen duela bermatu behar du. Nazioarteko Batzorde Olinpikoak (COI) eta hainbat gobernu finantzatzen dute AMA. Contador auzia nahasi egin da, beste arrazoi batzuen artean, UCI eta AMAREN arteko tentsioengatik. Txirrindulari batzuen “lagun” izatea leporatu dio maiz AMAk UCIri, “positiboak ezkatzea”

Argazkian, dopina atzemateko gerru analisiak.

eta “profesionalki” ez jokatzea.

- Espainiako Txirrindularitza Federazioa (RFEC): Espainiako Estatuko txirrindulariak zigortu ditzakeen aurreneko instantzia da, nahiz eta haren erabakia beste instantzia batzuetan (TASen, adibidez) errekurritu ahal izango duten, egoki ikusiz gero, UCIk, AMAk eta Contadorrek berak.

Dopinaren Aurkako Euskal Agentzia

Duela urtebete, Euskadiko Justizia Auzitegi Gorenak ebatzi zuen Eusko Jaurlaritzak ez duela eskumenik kirolari federatuei (profesional zein afizionatuei) dopinaren aurkako kontrolak egiteko, ezta positibo ematen dutenak zigortzeko ere: Kirola Jaurlaritzari dagokion saila da, baina diziplina-neurriak kirol federazioen jurisdikzioak dira. Justizia Auzitegiaren erabakia “gainditzeko”, Jaurlaritzak dopinaren aurkako programa bat adostu du kirol

federazioekin. Proposamenak aurrera egiten badu, administrazio publikoak kontrolak finantzatzeko ditu (bakoitzak 300 euro inguru balio du), eta zigorrek kirol-erakundeek ezarriko dituzte. Blanca Urgell Kultura sailburua —Kirol Saila haren menpe dago— adierazi du lege proiektua legegintzaldia amaitu aurretik onartzea dutela helburu. Dopinaren Aurkako Euskal Agentziaren enbrioi gisa definitu dute egitasmoa.

ziolako bere menpe zituen frogak (odol poltsak, dokumentuak, audio eta bideo grabazioak...) AMA eta UCIri bidaltzeari. Kaltea egina zegoen ordurako: Liberty desagertuta eta euren izena zikindurik, talde hartako ziklista askok ez zuen eskaintza berririk jaso.

Pasaporte Biologikoa (2008)

Pasaporte Biologikoa 2008an jarri zuen abian UCIk: tartean-tartean, txirrindulariei odol eta gernu analisiak egiten zaizkie, euren grafikoe-tan azal daitezkeen balore aldaketa handiak kontrolatzeko. Kontrol mekanismo bat da, ez ditu positiboak —froga zehatzak— azaleratzen, debekatutako substantziak hartu izanaren susmoak baizik. Xabier Usabiagak adibide batekin azaldu digu: “Demagun autoan zozela, Zumaia pare horretan Donostiarantz. Zumaia radarrek ez zaituzte gehiegizko abiaduran harrapatu, baina Donostiara oso azkar heldu zara; tartean errezeloak piztu dituen zerbait egin duzu”. Ziklista susmagarriak, behin-behineko neurri moduan, hama-bost egunerako gaitasungabetzen dituzte, denbora horretan kasua ikertu eta ondorioak ateratzeko. Pasaporte biologikoak salatu zituen aurreneko txirrindularietako bi Igor Astarloa ermuarra eta Pietro Caucchioli italiarra izan ziren, 2009an. Astarloa “susmagarri” bezala erretiratu da aurten, UCIk ez baitu konfirmatu dopatu izana. Caucchiolik, bestalde, TASen inpugnatuko du pasaporte biologikoa. Iazko ekainean, bi urterako zigortu zuen Italiako Komite Olinpikoak (CONI), UCIk igorritako emaitzetan oinarrituta. Zigorrarekin ados ez, eta italiarrak TASera eramane du bere auzia. Haren erabakiak kolo-kan jar dezake duela bi urte eskas abiatutako pasaporte biologikoaren baliagarritasuna.

Tom Simpson (1967)

Ziklismoaren eta dopinaren arteko lotura “betikoa” dela esan digu Usabiagak. “Tradizioa” hitza erabili du nazioarteko epaileak: “Tom Simpsonen heriotzaz geroztik egon da lotura hori”. Ziklista ingelesa 1967an hil zen Frantziako Mont Ventoux mendian gora.

Amateurrak

Iaz, EAEko milaka eta milaka kirolari federatuen artean, dopinaren aurkako 116 kontrol besterik ez zituen egin administrazio publikoak. Ordea, hizlari izan dugun epaile eta karrera antolatzaileak argi du afizionatuen lasterketetan, baina baita zikloturismotik hurbilago dauden probetan ere, dopina egon badagoela.

Paraje isolatu hark dopinaren trama bere kрудeltasunean erakutsi zuen: tontorretik bi kilometrorra, Simpson balantzaka hasi eta ziplo erori zen, bihotz-gutxiegitasunak jota. Haren maillotean hiru anfetamina poto aurkitu zituzten, eta txirrindulari batzuek aitortu zuten etapa hasieran brandya edaten ikusi zutela.

Beste kiroletan hain lotura esturik zergatik ez dagoen galdetu diegu: “Filosofia kontua da. Erori izan dira futbolariak zelai erdian, bihotzekoak jota, eta inork ez du galderarik egiten. Zer pasako litzateke ziklistak balira?” erantzun digute biek. “Kontuz, nik ez dut esan futboleko dopina dagoenik!”, argitu digu Usabiagak. Txirrindularitzak esfortzu fisikoa-ekin lotura handia duela esan digu ETBko kazetariak, futbolak baino askoz ere handiagoa, eta dopin kasuek badutela harremanik horrekin. Dena den, ibilbide ikaragarri gogorra izango duen 2011ko Italiako Giroa aurkeztu berrian, Usabiagak dio dopina ez dagoela zuzenean lotuta zailtasunarekin: “Begira atletismoan, positibo kasu gehien 100 metroko lasterketan azaldu dira”. Bere hitzetan, “utopikoa” da honek guztiak konponbiderik baduela pentsatzea. Dopina “beti” egon dela dio, garai batean gaur egun baino askoz ere gehiago, “errazagoa zelako ezkutuan pasatzea”. Lehen ez ziren hainbeste kontrol egiten: talde osoari analisiak karrera bezperan, ezusteko kontrolak txirrindularien etxetan... Bat dator nazioarteko epailea: “Ziklismoan beste kiroletan baino askoz ere kontrol zorrotzagoak egiten dira”. Azaldu digu lasterketa gehienetan kontrolak UCIk egiten dituela, antolatzaile askorentzat “prozesu garestiegia delako”. Etsipenez agurtu gaitu: “Geroz eta ziklista gazte gutxiago daude. Jar zaitez gurasoen lekuan. Etengabe ikusten dituzte txirrindularitza dopinarekin nahasten duten albisteak. Kirol gogorra da, gainera. Nola animatuko dituzte seme-alabak ziklista izatera?”. Galdera airean geratu da, tropelak uxatzerik lortzen ez duen “susmagarriak” edo “gaizkileak” izeneko lainotzarra bezala: buru gainean beti, kazkabarra noiz bota, utopiaren ametsetik esnatzeko pronto. ■